

New Baku Post

MARTA LAURI - AMERİKALI “AŞIQ” QIZ

Demişdilər ki, Marta Azərbaycan dilini yaxşı bilir. Amma amerikalı 27 yaşlı gənc bir qızın dilimizdə bu cür səlissə və şirin ləhcə ilə danışacağını təsəvvür etməzdim. Martanı redaksiyaya dəvət edəndə, bir qərribə sualı da oldu: “Sazla gəlsəm, olar?” Sən demə, Azərbaycana, adət-ənənələrinə, insanlarına vurğun olan həmsöhbətimin həm də musiqimizə, xalq sənətinə böyük marağı varmış. Bu maraq da onu saz çalmağı öyrənməyə vadar edib.

Marta Lauri artıq 3 ildir Azərbaycanda yaşayır və təhsil alır. Amma okeanın o tayında doğulub boya-başa çatıb. Bioqrafiyası da qərribədir – Massaçusetdə anadan olub, Ohayoda yaşayıb, Koloradoda təhsil alıb. Sonra birdən-birə təhsilini yarımçıq qoyub və könüllü təşkilatın tərkibində Rusiyaya üz tutub. İki il Pyatiqorsk şəhərində yaşayıb.

– Ohayo, Kolorado hara, Rusiya, özü də Pyatiqorsk kimi şəhər hara? Bu istək haradan yarandı belə?

– Uzun məsələdir, sadəcə hiss etdim ki, Rusiyaya getmək istəyirəm. Koloradoda Hərbi Hava Qüvvələri Akademiyasında bakalavr təhsili alırdım. Sonra təhsili yarımçıq qoyub Pyatiqorsk Dövlət Dilçilik Universitetinə qəbul olundum. 2005-2007-ci illərdə orada rus dilini öyrəndim. Amma sözün düzü, sona qədər rus dilinə alışa bilmədim, birinci ilin sonunda bir qədər dilim açılmışdı. Azərbaycan dilinə nisbətən rus dili mənə çox çətin göründü.

Pyatiqorskda daha çox Qafqaz xalqlarına qanım qaynadı. Qərara aldım ki, necə olursa-olsun bu yerlərə qayıdacağam. Bura mənim üçün dünyanın ən gözəl yerlərindən biri idi, dağlarını çox bəyəndim. Xalqları da çox qədimdir, öz adət-ənənələrinə, rəqslərinə, mətbəxlərinə çox bağlıdırlar, öz millətləri ilə fəxr edirlər. Bu xüsusiyyətlərindən çox xoşum gəldi. Amerikada elə şey yoxdur, bizdə hər şey çox qarışıqdır, hər şey təzədir. Qaraçaylar və məhsəti türkləri arasında dostlarım vardı. Elə orada ikən ilk dəfə Azərbaycanı tanıdım. Könülsüz olsam da, Amerikaya qayıtdım.

– Amma vədinizə xilaf çıxmadı, yenidən bu məkanlara döndünüz? Bu, necə mümkün oldu?

– Hərbi Akademiyaya qayıtmadım. Çünki gərək orada 7 il oxuyaydım. Mənsə Qafqaza daha tez qayıtmaq istəyirdim. Ona görə Texasda dilçilik üzrə oxudum. Dallasda yaşayanda rus dilini bilən kimlərisə tapmağa cəhd göstərdim və çox çətinliklə olsa da tapdım. Bunlar Amerikada qaçqın olan

məhsəti türkləri idi. Onlar da mənimlə tanışlığa çox sevindilər. Axı, dili bilmirdilər, yardıma ehtiyacları var idi. Beləcə dostlaşdıq, mən onlara sənəd işlərində kömək edirdim, onlar da mənə dadlı-dadlı yeməklər bişirirdilər. Onlarla rus dilində anlaşırdıq. Amma öz aralarında türkcə danışdılar, mən də diqqətlə dinləyirdim, iki il ərzində təxminən danışmalarını anladım.

– Marta, Azərbaycana ilk gəlişdə sizi ən çox təəccübləndirən, bu mühitə öyrəşməyə çətinlik yaradan nə oldu?

– Əslində, Amerikadan Rusiyaya köçəndə o mühitə alışmaq daha çətin oldu. İlk dəfə idi ki, tamamilə fərqli bir dünyaya düşürdüm. Hər şey başqa cür idi. Rusiyanı gördüyümə görə Azərbaycanda bir o qədər də çətin olmadı. Sonradan magistratura üçün Qafqazda universitet axtaranda, Xəzər Universiteti haqqında oxudum, bəyəndim və buranı seçdim. Fikirləşdim ki, niyə də Azərbaycan olmasın? Azərbaycana gələndə, cəmi 20-30 söz bilirdim. Amma türklərlə qaynaşdığım üçün tez öyrəndim.

Amma burda bilirsizmi, nə daha fərqli idi? Amerikada hər kəs çox müstəqildir, hərə öz vaxtını istədiyi kimi planlaşdırır. Burda isə kollektiv yaşayırlar. Bu, əlbəttə yaxşıdır, amma öyrəşmək bir qədər çətin idi. Əvvəllər anlama bilmirdim ki, əgər şokolad almışamsa, nəyə görə onu təkbəşinə özüm yeyə bilmərəm, hamı ilə bölüşmək lazımdır. Otaqda qayçı varsa, bu, daha təkcə mənim deyil, ondan evdə olanların hamısı, hər kəs istifadə edə bilər.

İndi bu adətlərə öyrəşmişəm. Artıq Amerikaya gedəndə darıxıram, görürəm ki, heç məni itirib-axtaran

olmur. Düzdür, çox yaxşı ailəm var, ağıllı bacılarım, sevimli anam var. Amma onlar da soruşurlar ki, hara gedirsən, kiminlə gedirsən, nə vaxt gələcəksən və s.

Amerikada gənclər yetkinlik yaşına çatan kimi evi tərk edirlər, müstəqil yaşamağa çalışırlar. Bu, cavan insanlar üçün cəlbədicə görünə bilər. Amma böyüyəndə görürsən ki, bu, düzgün deyil, hər kəsə dəstək lazımdır, ailə çox yaxşı şeydir. Məsələn, kiminsə yaxını rəhmətə gedəndə, heç kim onu tək buraxmır, problemləri elliklə həll edirlər, 40 gün onu tək buraxmırlar. Amma Amerikada dəfndən sonra hamı dağılır və insan öz dərdi ilə tək qalır, itkini anlamaq çox çətin olur.

– Müxtəlif ölkələrdə oxumusunuz, özünüz də tələbəsiniz. Azərbaycanlı gənclərin digərlərindən hansı fərqli xüsusiyyətlərini müşahidə etmişiz?

– Azərbaycanlı gənclərin əksəriyyəti başını götürüb getmək istəyir. Xarici ölkədə təhsil almaq yaxşıdır. Amma qayıdıb öyrəndiklərini öz ölkədə tətbiq etmək də vacibdir. Gənclərinizə deyərdim ki, qoy, öz ölkələrinin qədrini bilsinlər.

Bir də, azərbaycanlı gənclər çox emosionaldırlar, şeir yazırlar, oxuyurlar, hər şeyə ürəkdən yanaşırlar, sevgiyə görə kimisə öldürə də bilirlər. Düzdür, öldürmək yaxşı deyil. Amma bu emosionallığı düzgün istiqamətə yönləndirmək mümkün olsa, yaxşı nəticələr əldə edə bilərsiniz.

– Deyirsiniz ki, ailəniz sizə çox bağlıdır. Bəs, Azərbaycana gələndə demədilər ki, “ay qızım, Azərbaycana niyə gedirsən? Bəlkə, orada sizin təkbaşına qərar qəbul etməyiniz elə adi bir şeydir?”

– Düzdür, bura baxanda, bizdə mənim qərarıma nisbətən adi yanaşmaq olar. Amma mənim seçimim həтта Amerika kimi sərbəst ölkədə də təəccüblə qarşılandı. Anam bizi geniş dünyagörüşlü insan böyüdü, bilirdi ki, nə vaxtsa çıxıb gedəcəyəm. Böyük bacım da ailəsi ilə birlikdə Hindistanda, Suriyada, Koreyada yaşayıb. Valideynlərim də onlarla birlikdə gedirlər. Anam deyir ki, ağılıma da gəlməzdi ki, qızlarımın ardınca bütün dünyanı gəzəcəyəm. Yeri gəlmişkən, anamı bura da gətirmişəm. Qız Qalasını çox bəyəndi, oradan dənizə açılan mənzərəyə heyran qalmışdı. Bütün yeməkləri bəyəndi, amma dolmanı lap çox xoşladı.

– Deməli, yaşlarda olmusunuz. Bəs, toylarda? Ümmiyyətlə, Azərbaycanın hansı mərasimlərini bəyəndiniz?

– Gədəbəydə kənd toyunda olmuşam. Bakıdakı toylara nisbətən çadır toyunu daha çox bəyəndim. Orada hamı bir-birini tanıyır, daha çox səmimidirlər, ürəklə oynayırlar. Axı, heç onu demədim ki, burada Gədəbəydən olan bir ailədə qalırım. Azərbaycanda əldə etdiyim hər bir nailiyyət onların sayəsində olub. Məni ailə üzvləri kimi qəbul edirlər, birlikdə yeyirik, içirik, toylara gedirik. Elə bilirəm ki, burada əsl qohumlarım var. Yayda Gədəbəydə qalmışam, inək sağmışam, kartof əkmışəm. Çox tərbiyəli, sıx, mədəni ailədirlər.

Onların köməyi ilə Quba, Qazax, Tovuz, Qəbələ rayonlarını gəzmişəm.

– Bildiyimə görə, burda kifayət qədər uğurlu karyera da qurmusunuz. Planlar nədir? Azərbaycanda qalmaq istəyiniz varmı?

– Azərbaycan alqışlarına dair dissertasiya işimi müdafiə etmişəm. Dissertasiyanı ingilis dilində yazsam da, Azərbaycan dilində şifahi müdafiə etdim. Xəzər Universitetinin rektoru Hamlet İsxanlı ilə hələ Amerikada təşkilatda işləyəndən tanış idik. Bura gələndə artıq köməkçisi kimi işləməyə başladım. Bu, mənim üçün çox yaxşıdır. Hər gün yeni insanlarla tanış oluram.

İndi doktoranturada oxuyuram, Azərbaycan ədəbiyyatı mövzusunda araşdırıram. Amerika və Azərbaycan xalq mahnılarının sözlərini müqayisə etmək istəyirəm. Hələ bilmirəm, necə alınacaq. Amma Azərbaycan xalq musiqisi ilə çox maraqlanıram. Görürsünüz də, sazla gəzirəm. Amerikada gitara çalırdım. Amma gördüm ki, burda gitara çalmağım qaldığım ailənin xoşuna gəlmir. İstəyirdim, elə bir musiqi çalım ki, ətrafımdakılara da ləzzət eləsin. Sazı öyrəndim. İndi artıq 20-30 mahnı bilirəm, amma həvəskar səviyyədə. Aşıq Mikayıl Azafının qızından dərs almışam. Artıq sazı Amerikaya aparıb orda da xırda bir konsert vermişəm.

P.S. Müsahibənin sonunda “Azərbaycanda evlənmə təklifi alsanız, qalarsız mı?” sualına sırf azərbaycanlılar kimi cavab verdi: “Nə deyim, Allah bilən məsləhətdir”. Redaksiyamızın əməkdaşları qarşısında “Paşakeçdi” havasını çalıb Azərbaycan şeirini oxudu. Elə söhbəti də bu cür şən notlarla bitirdik.

*Fərəh Sabirqızı,
30.01.2013 11:29
www.bakupost.az*